

“Als ik granaatappel eet...”

Werken rond culturele verworteling met jonge vluchtelingen - verhalen uit derdelijnszorg

UPC
Z.ORG KU LEUVEN

Ruth Kevers (systeemtherapeut)
Andreas Nollet (muziektherapeut)
PASO

Inhoud

- Inleiding
 - Wat is PASO?
 - Culturele verworteling
- Rituelen in PASO
- Aan het werk in kleine groepjes
- Plenaire terugkoppeling

Inleiding - wat is PASO?

- Dagbehandeling voor jonge vluchtelingen
- Nauwe samenwerking GGZ/jeugdhulp
- Multidisciplinair therapeutisch aanbod
 - Formele sessies en veel informele momenten

Culturele verworteling

- Migratie brengt meervoudig, ambigu verlies
- Culturele verandering bij migratie is complex (Falicov, 2011)
 - Geen “either/or” maar “**both/and**” oplossingen
 - *In* twee werelden
 - Ontstaan van hybride culturele mixen
- **Spontane rituelen** als praktijken van omgaan met verlies en ontworteling
 - Verbinden van verleden/heden/toekomst
 - Ambivalentie en complexiteit
- Paso als plek om te experimenteren met culturele verworteling/herworteling
 - Aanknopen bij culturele wortels en helpen zoeken naar hybridisering
 - Belang van flexibiliteit

Ritueel 1: samen koken /eten

- Middagpauze elke dag van 12-13u
- Samen koken en eten
- Niet vanzelfsprekend
 - “Foute” ingrediënten en keukengerei
 - Afstemmingsproces: wie en hoe?
- **Hybridisering:** mannen en vrouwen samen met schoenen op het Afghaans tapijt
- Verhaal uitnodigen over culturele verworteling
- Belang van flexibiliteit van (therapeutisch) kader

“Hoe kan ik over mijn problemen vertellen tegen iemand die niet eens eet met mij?”

Ritueel 2: rabab

- Muziek in Afghanistan: complexe geschiedenis
- Afghaans cultureel erfgoed
 - Culturele betekenis
 - Ambivalentie
- Ontmoeting rond instrument
- Jongere als expert
 - Cultural sensitivity, humility and responsiveness (Bernard & Dvorak, 2023)

Ritueel 3: smartphone

- Vrijtijdsmomenten met gsm in de zetel
- Smartphone als instrument van culturele verworteling/herworteling
 - Social mediaprofiel: vormgeven van hybride culturele identiteit
 - Rituelen van herverbinding met het thuisland:
 - dagelijks nieuwsberichten volgen
 - transnationale videogesprekken met vrienden en familie
- Ontmoeting rond de smartphone
 - Spiegelen wat je ziet gebeuren, innerlijke dialoog delen
 - Betrokkenheid in transnationale familiegesprekken (Borsca & Hille, 2020)
 - Aanknopen bij cultureel verwortelde coping en zoeken naar herworteling: beschermende spreuken van grootmoeder, ayran om te slapen

Aan het werk in kleine groepjes

Denk na over **spontane rituelen** die jij ziet ontstaan bij de mensen met wie je werkt, praktijken waarin patiënten tonen “in twee werelden” te leven.

Hoe kan je daarbinnen de ambivalentie (both/and) gaan exploreren als hulpverlener?
Wat kan je als hulpverlener zeggen of doen in het helpen dragen van ambivalentie?

Plenaire terugkoppeling

Welke **kerngedachte** of idee neem je mee uit de uitwisseling uit jullie groep?

Referenties

Bernard, G., & Dvorak, A. L. (2023). Using music to address trauma with refugees: A systematic review and recommendations. *Music Therapy Perspectives*, 41(1), e30-e43.

<https://psycnet.apa.org/doi/10.1093/mtp/miac013>

Borsca, M., & Hille, J. (2020). Le génogramme 4.0: familles globalisées et relations virtuelles. In: Daure, I., & Borsca, M. (red.). *Les génogrammes d'aujourd'hui: La clinique systémique en mouvement* (pp. 173-184). Paris: ESF sciences humaines.

Falicov, C. J. (2011). Immigrant Family Processes: A multidimensional framework. In F. Walsh (Ed.), *Normal Family Processes* (4th ed., pp. 297-323). The Guilford Press.